

Thaimaalaisiin liittyvät ilmiöt ja thaimaalaisuus Suomessa

Mari Kuosmanen

Thaimaalaiset ovat kuudenneksi suurin maahanmuuttajaryhmä Suomessa. Vuonna 2011 heitä oli 5545 koko Suomessa. Heitä enemmän oli virolaisia, venäläisiä, ruotsalaisia, somaleita, kiinalaisia ja irakilaisia. Suomessa asuvista thaimaalaisista 90 % on naisia. Tämä johtuu suurelta osin Thaimaan noususta suosituksi turistikohteeksi ja transnationaalien avioliittojen yleistymisestä. Suurin osa miespuolisista thaimaalaisista on naisten mukana muuttavia lapsia. Kuten alla olevista taulukoista näkee, on thaimaalaisen määrä kasvanut huomasti viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Lukuun eivät sisälly maahan kesäisin saapuvat marjanpoimijat.

Taulukko 1. Thaimaalaiset Suomessa

	1990	2000	2010
Miehet	27	220	665
Naiset	212	1086	4356

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2. Thaimaalaiset Varsinais-Suomessa

	1990	2000	2010
Miehet	1	11	46
Naiset	17	78	357

Lähde: Tilastokeskus

Tavallinen suomalainen on törmännyt thaimaalaisuuteen todennäköisesti jollakin neljästä eri tavas-

Vuonna 2011 kansatieteestä valmistunut FM Mari Kuosmanen oli harjoittelijana Siirtolaisuusinstituutissa puoli vuotta vuonna 2012. Hän teki Progradunsa thaimaalaisista maahanmuuttajista.

ta: Thaimaan turismin kautta, marjanpoimija-utisissa lehdissä, thaihieronta- ja ravintoloina katukuvassa tai joku tuttu on mennyt naimisiin thaimaalaisen kanssa. Thaimaa on nykyisin suosittu turistikohteena suomalaisten keskuudessa. Suomalaisen mielissä on vielä vuoden 2004 tapaninpäivän tsunami, joka iski muun muassa suomalaisten suosimaan Phukettiin. Suomalaisia uhreja oli 177. (Poliisi 2006.)

Tutkin pro gradu -tutkielmassani Turun seudun thaimaalaisen sopeutumista Suomeen ja thaimaalaisuuden representaatioita. Kirjallisuuteen perehtymisen lisäksi tein kaksitoista haastattelua ja suoritin osallistuvaa havainnointia. Olin vaihdossa Thaimaassa Mahidol University International Collegessa kesälukukaudella 2010 opiskelemaan thain kieltä ja kulttuuria. Matkani on tuonut minulle paljon ymmärrystä Thaimaassa ja Suomessa asuvista thaimaalaisista.

Haastattelin yhtätoista thaimaalaisista, joista suurin osa oli naisia. Suurin osa oli tullut maahan perhesyistä, joko puolison tai vanhempiensa mukana. Vastaajat työskentelivät hoiva-, kauneus-, ravintola- tai kaupanalalla. Suurimman osan ystäväpiiri koostui toisista thaimaalaisista, ”koska suomalaisiin on vaikea tutustua”. Haastateltavat suhtautuivat vakavasti työntekoon ja halusivat erottautua sosiaali-etuuksia väärinkäyttävistä maahanmuuttajista.

Tutkijan roolini vaikutti suuresti tutkimukseen. Minuun suhtauduttiin myönteisesti, kun kerroin opiskelleeni Thaimaassa ja puhuin hiukan thaita. Toisaalta en puhu niin hyvin thain kieltä, että voisin tehdä sillä haastatteluja. Haastattelut tehtiin suomeksi ja englanniksi. Tarpeen vaatiessa käytin tulkina avaininformanttiani. Kolmannen henkilön läsnäolo haastatteluissa toi varmasti oman jännitteensä haastattelutilanteeseen. Thaimaalaisille on myös tärkeä kasvojen säilyttämisen käsite ja har-

monia. Siksi minua epäilytti se, kuinka paljon he loppujen lopuksi paljastaisivat minulle negatiivisia asioita Suomeen sopeutumisestaan. Haastateltavat vakuuttivat olevansa tyytyväisiä Suomeen pimeästä ja kylmästä huolimatta.

Thaimaalaiset marjanpoimijat herättävät keskustelua

Tarkastelin tutkielmassani vuosien 2009 ja 2010 uutisointia thaimaalaisista marjanpoimijoista. Sen jälkeen on ilmestynyt vuoden 2011 lopulla Lapin yliopiston Lappea-instituutin tutkimushankkeen loppuraportti ulkomaalaisista marjanpoimijoista, jossa keskitytään thaimaalaisiin marjanpoimijoihin. Thaimaalaiset marjanpoimijat ottavat velkaa päästäkseen poimimaan marjoja Pohjoismaihin suurempien ansioiden toivossa. Usein poimijat tekevät työtään tappiolla. Poimijat poimivat jokamiehen oikeudella, he eivät ole työsuhteessa eivätkä näin ollen tarvitse työlupaa.

Huono marjavuosi herättää keskustelua thaimaalaisista marjanpoimijoista julkisuudessa. Julkisessa keskustelussa tulee esiin muun muassa jokamiehen oikeudet, marjanpoimijoiden käyttäytyminen metsissä ja poimijoiden olot. Thaimaalaisen marjanpoimijoiden oloja tutkinut Junya Yimprasert kertoo poimijoiden asuvan liian ahtaasti, sekä tekevän töitä sairaana. Leireistä ei löydy edes ensiapupakkauksia. Sairaana työskentely ja pitkät työpäivät selittyvät sillä, että kerättyään tarpeeksi rahaa velkojen maksuun, marjanpoimijat ehtivät työskennellä vain kolmisen viikkoa ”omaan pussiinsa”. Tuntipalkaksi poimijoille tuli keskimäärin kaksi euroa. Marjayritykset ovat painostaneet Suomen suurlähetystöä myöntämään enemmän viisumeita, jotta yhä useampi thaimaalainen voisi tulla koettamaan onneaan Suomen metsiin.

Ulkomaalaiset marjanpoimijat ovat suomalaisille marjayrityksille tärkeitä, sillä he tekevät työtä, joka ei suomalaisille enää kelpaa. Suomalaisen innostus poimia marjoja on heikentynyt, koska mustikan hinta on pysynyt samana viimeiset kolmekymmentä vuotta. Ulkomaisten marjojen tuoman kilpailun vuoksi, hintaa ei voi nostakaan. Jolleivät työolot parane, jättävät thaimaalaiset tulematta ja poimijoita aletaan tuoda luultavasti Viet-

namista, Kambodzhasta ja Indonesiasta. Ulkomaalaiset marjanpoimijat keräävät nykyisin jo yli puolet kauppaan tulevista metsämarjoista. Jollei Suomeen tule ulkomaalaisia poimijoita, ei suomalaisia marjoja riitä markkinoille. Ylen uutisoinnissa viitataan kuitenkin useaan otteeseen orjatyöhön ja ihmiskauppaan. Asia olisi ehkä toinen, jos poimijoille annettaisiin todenmukainen kuva oloista ja ansio-mahdollisuuksista ennen lähtöpäätöksen tekemistä. (Kuosmanen 2011; Lintula 2010; Rantanen & Valkonen 2011)

Ruoka identiteetin symbolina

Ruoka ja syöminen kuuluvat erottamattomana osana ihmisen arkeen. Ruokaan liittyy hajuja, makuja, sekä ulkonäkötekijöitä. Ruokailutottumuksia ja –tapoja siirretään sukupolvelta toiselle.

”Oletteko jo syöneet riisiä tänään?”, on thaimaalainen tervehdys, tai kuten Suomessa kuulen usein: ”Oletko jo syönyt?”. Harvoin thaimaalaisen seurassa ollaan tyhjin vatsoin. Ruualla osoitetaan kiintymystä, ja se on hyvä keskustelun aihe. Sopeutumista helpottaa tuttujen ruoka-aineiden saatavuus. Tätä nykyä Turussa ja sen alueella on etnisiä kauppoja, joista saa tarvittavia ruoka-aineita. Tosin hedelmiä ei saa yhtä mehukkaana ja runsaissa määrin kuin Thaimaassa.

Thaimaalaisen keskuudessa syöminen on sosiaalinen tilanne. Ruokaa valmistetaan ystävien seurassa. Leena Hietalan (1994) mukaan ruoka toimii identiteettisymbolina varsinkin silloin, kun ihminen muuttaa uuteen ympäristöön. Ruuan on sanottu olevan voimakkaampi symboli kuin virallisten tunnusten, kuten lipun ja kansallislaulun. Identiteettisymboliksi koetulla ruualla on oltava vahva asema yhteisön ruokakulttuurissa. Sen merkityksen on oltava myös tarpeeksi neutraali, jotta sitä voidaan positiivisessa mielessä käyttää ryhmän esille tuomiseen. Suomalaisilla tällaiseksi on nostettu karjalanpiirakka ja ruisleipä. Siinä missä suomalaiset laittavat ulkomaalaiset maistamaan salmiakkia, Thaimaassa on kansallisruuan asemaan noussut tulinen äyriäiskeitto ’Tom Yam Kung’. Kuriositeettina tarjoillaan haisevaa hedelmää nimeltään ’durian’.

Moni haastateltavistani toisintaa arjen thaimaalaisuuttaan syömällä suomalaisen ruuan sijas-

ta thaimaalaista ruokaa. Haastateltavani joko kokkaavat muulle perheelle suomalaista ruokaa tai ovat opettaneet heidätkin syömään thaimaalaista. Ruuan valmistaminen yli tarpeen kertoo emännän/isännän kyvyistä: kukaan ei saa jäädä nälkäiseksi ja ruokaa on syytä jäädä myös kotiin viemisiksi. Hietalan mukaan ihmisen sosiaalista läheisyyttä voidaan tulkita ruokailutapojen mukaan. Kaukaisemmille tuttavuuksille tarjotaan vain kahvit, läheisimmille tukevampaa ruokaa. Itse kiinnitin lähinnä siihen huomioni, etten nähnyt thaimaalaisia koskaan yksin syömässä.

Ruuan avulla pyritään erottumaan muista ryhmistä, luomaan turvallisuuden tunnetta ja säilyttämään tietoisuus omasta identiteetistä. Sen avulla luodaan sosiaalisia konstruktioita ja rakennetaan yksilö- ja ryhmäidentiteettiä. Ruokakulttuuri muuttuu hitaasti, jopa siirtolaisuuden aikana. (Hietala 1994; Kuosmanen 2011)

Thaihieronta katukuvassamme

Katukuvaamme ilmestyi thaihierontapaikkoja 1990-luvun laman aikaan. Osassa paikoista harjoitettiin perinteistä thaihierontaa. Helsingin Sanomat teki vuonna 2007 testin, jonka mukaan kaikissa vierailuissa thaihierontapaikoista tarjottiin seksiä. Sen seurauksena poliisin ylijohdo käynnisti syksyllä valtakunnallisen thaihierontalaitosten selvitysohjelman, joka on johtanut paritusepäilyihin törkeästä parituksesta ja laittomasta maahantulon järjestämisestä.

Miksi juuri Thaimaa ja thainaiset ovat saaneet seksualisoidun leiman? Media uutisoi sensaatioutuisia lapsiprostituutiosta, seksiturismista ja thaihierontaan liitetystä Happy Endistä. He ovat kolmanesta maailmasta, jolloin seksin ostajan on helppompaa tuotteistaa naista vierauden kautta ja tuntea ylemmyyttä häntä kohtaa postkolonialistisen ajattelumallinsa kautta. Ei tosin käy kieltäminen, ettei seksualisoitunut kuva Thaimaasta olisi lisännyt Thaimaan turismia. Mielenkiintoista onkin, että muukalaismiehet edustavat länsimaissa vaarallista seksuaalisuutta ja demonista vihamielisyyttä, kun taas muukalaisnaiset eksoottista aistillisuutta. Tämähän takia eksoottiset miehet nähdään yleisesti pelottavina, ja naiset taas houkuttelevina?

Perinteistä thaihierontaa opetetaan buddhalaisessa Wat Po –temppelissä Bangkokissa. Hieronta perustuu kehon läpi virtaaviin energialinjoihin, joo-gavenytyksiin, buddhalaiseen lääketieteeseen ja akupunktioon. Kuitenkin Helsingin Sanomien testaamisissa hierontapaikoissa itse hieronta oli sivuseikkana, ja lopuksi tarjottiin seksipalveluita lisämaksusta. Tällainen palvelu on fyysisesti kevyempää ja rahallisesti kannattavampaa kuin perinteisen thaihieronnan harjoittaminen. Perinteistä thaihierontaa ha-kevan tuleekin siis olla tarkkana etsiessään palvelua.

Seksualisoitunut leima thaimaalaisista vaikuttaa tavallisten thaimaalaisten elämään. Sensaatio-uutisointi syöpyy mielikuvina thaimaalaisista suomalaisten mieliin. Eräs haastattelemani thaimaalainen törmää päivittäin työssään kyzeisiin ennakkoluuloihin. Hänellä oli aiemmin perinteistä thaihierontaa tarjoava liike, mutta hän joutui lopettamaan sen häirinnän takia.

Useimmiten seksihierontaa tarjoavissa liikkeissä työskentelevillä thainaisilla on huono kielitaito, eikä heillä ole kontakteja muihin kuin toisiin hierojiin ja asiakkaisiin. Heillä ei ole tietoa oikeuksistaan, ja naisilla voi olla aiemmista kokemuksista taakana epäluottamus viranomaisia kohtaan. On kuitenkin eriäviä mielipiteitä siitä, ovatko seksityötä harjoittavat thainaiset uhreja vai itsenäisiä toimijoita. Uskoakseni asia on tapauskohtainen, eikä selviäisi, vaikka sitä kysyttäisiin heiltä itseltään. (Kinnunen 2011; Kuosmanen 2011; Pellander 2007)

Thaimaalais-suomalainen parisuhde: mahdollisuus integraatioon

Thaimaalaisen ja suomalaisen parisuhdetta määrittämään ulkoapäin eroavaisuuksien kautta, onhan heillä useimmiten eri äidinkieli, uskonto, kansalaisuus ja synnyinmaa. Kuitenkin pariskunta itse voi nähdä suhteessaan enemmän samankaltaisuuksia kuin eroja. Kahden eri kulttuurin kohdatessa syntyykin niin kutsuttu kolmas kulttuuri, jossa pariskunta poimii kummastakin kulttuurista itselleen sopivia käytänteitä. Monet haastattelemani thaimaalaiset syövät kotona thaimaalaista ruokaa, mutta nauttivat suomalaisesta saunasta.

Siinä missä thaimaalainen nainen voi leimautua ulkopuolisten silmissä onnenonkijaksi, voidaan

suomalainen mies nähdä epäonnistujana, joka on joutunut hakemaan vaimon ulkomailta. Vaimon hakeminen patriarkaalisesta kulttuurista voi olla reaktio viime vuosituhannen lopulla tapahtuneeseen emansipatorisoitumiseen. Internetin keskustelufoorumeilla puhutaan siitä, kuinka suomalaiset naiset eivät osaa olla enää naisellisia, ja kuinka ulkomaalaiset naiset eivät pompota miehiään yhtä herkästi kuin suomalaiset naiset. Mielikuvaan aasialaisista naisista liittyy mystifoidun idän erotiikan lisäksi palvelualltius, passiivinen seksuaalisuus ja pehmeän syötävä naisellisuus.

Toisin kuin luullaan, ei suomalaismies käy hakemassa thaivaimoa yhdellä reissulla. Tapaamista seuraa useampi matka Thaimaahan ja mahdollinen kirjeenvaihto. Usein ystävä auttaa thainaista kirjeiden kirjoittamisessa. Vaikkei nainen olisikaan lukuja kirjoitustaidoton, voivat länsimaiset aakkoset tuottaa ongelmia. Avioutuminen tapahtuu kuitenkin välimatkan ja oleskeluluvan takia nopeasti. Nainen jää Suomessa usein kieltä osaamattomana kotiin, miehen käydessä töissä. Mies, joka Thaimaassa vaikutti varakkaalta, saattaa Suomessa olla pihi tai vähävarainen. Tasa-arvoinen parisuhde toteutuu länsimaisen mittapuun mukaan vasta, kun nainen on oppinut kielen ja on työelämässä.

Thaimaalaisen naisen kanssa avioituessaan mies avioituu samalla koko suvun kanssa. Myötäjäisrahan lisäksi Thaimaahan lähetetään kuukausittaisia summia perheen avustukseksi. Haastateltavieni mukaan summat vaihtelevat viidestäkymmenestä eurosta useampaan sataan euroon. Buddhalaisen käsityksen mukaan perheen pojat ovat hoitaneet osansa perheen huolehtimisesta keräämällä ansiota munkkina luostarissa. Tyttärien on huolehdittava perheestään tässä elämässä.

Maahanmuuttajanaisen ja -miehen elämä eroaa toisistaan. Vaikka työttömyys on yleistä maahanmuuttajien keskuudessa, yhä useamman maahanmuuttajanaisen elämä rajoittuu kodin piiriin. Naiset ovat usein taloudellisesti riippuvaisia miehestään. Suomen kieltä he osaavat käyttää arjessa, mutta virastoissa asioimiseen tarvitaan usein tukea. Joissakin tapauksissa thaimaalaisen maahanmuuttajan suomalaisessa päiväkodissa tai koulussa oleva lapsi pärjää kielellisesti vanhempaansa paremmin, jolloin hän saattaa joutua toimimaan tulkkina. Kuitenkin naisille, jotka tulevat patriarkaalisesta kult-

tuurista, sopeutuminen uuteen kotimaahan on helpompaa. Itse kokisin ulkomaille muuttaessa tarvetta elää enemmän kodin ulkopuolella, johtuen kulttuurillisesta taustastani. Aasialaiset kulttuurit ovat perinteisesti perhekeskeisiä, jolloin elämä keskittyy enemmän kodin ja oman yhteisön sisäpuolelle.

Aviopoliso voi toimia sekä kotouttavana että eristävänä tekijänä. Jos thainaisella ei ole tarpeeksi suomen kielen taitoa, toimii puoliso porttina suomalaisen yhteiskuntaan ja voi säädellä naisen kotoutumisprosessia. Aviomiehen toimiessa välittäjänä, on vaarana, että thainaisen subjektiivisuus häviää. Mies voi olla tukematta thainaisen kotoutumista tietämättään tai tarkoituksella. Onkin ongelmallista, jos nainen joutuu käyttämään miestänsä tulkkina. Tällöin hän saattaa jättää osan ongelmistaan kertomatta, tai mies voi olla tulkkina osan asioista.

Mitä kaukaisemmasta kulttuurista puoliso on kotoisin, sitä helpommin avioliitto päättyy eroon. Erossa nainen voi jäädä tyhjän päälle, jos ei tiedä oikeuksiaan, eikä sitä, mihin on laittanut nimensä. Varsinkin avioerotilanteissa thaimaalaisen yhteisön tuki korostuu. Epätoivoisimmillaan kotoutumisen epäonnistuessa thainainen päättyy töihin hieromalaitokseen, jossa myydään seksipalveluita. (Kinnunen 2011; Kuosmanen 2011; Pellander 2007; Sirkkilä 2005,)

Thaimaalaisen sopeutuminen Suomeen

Yleisesti työntekoa pidetään yhtenä tärkeimmistä integraation elementeistä. Vuonna 2010 thaimaalaisen työttömyysaste oli Tilastokeskuksen mukaan 13,5 %, joka on pienempi kuin maahanmuuttajien keskinäisinä. Thaimaalaiset työllistyvät useimmiten siivous- ja ravintola-alalle, tai sitten heillä on oma thaimaalaisuuteen liittyvä yritys. Kaikki haastattelemani thainaiset olivat sijoittuneet työelämään, korostivat työntekoa tärkeäksi ja merkitystä elämässään. Yrittäjyyttä ihannoitiin, koska silloin saa päättää omista asioistaan.

Kysyin haastateltaviltani, olivatko he kokeineet olevansa työ- tai opiskeluelämässään tasa-arvoisia suomalaisten kanssa. Monia vaivasi se, ettei heitä tunnuttu kohtelevan työmarkkinoilla tasa-arvoisesti kielitaidon, ihonvärin tai ulkomaalaisuuden takia. Tumma ihonväri tuntuu hävittävän

kaikki omat henkilökohtaiset ominaisuudet. Sen sijaan, että jotain tehtäisiin yksilönä, tehdään sitä thaimaalaisena.

Ihonvärin lisäksi ennakkoluulojen syynä oli thaimaisten maahantulon syy. Jos he olisivat tulleet opiskelijoina tai asiantuntijoina, ei heitä pidettäisi samalla tavalla onnenonkijoina kuin avioliiton kautta tullessa. Olisi mielenkiintoista tutkia kuinka maahanmuuttajat muodostavat hierarkioita. Siinä missä suomalaiset näkevät länsimaiset maahanmuuttajat usein muita positiivisemmassa valossa, on maahanmuuttajilla itselläänkin näkemyksiä toisistaan. Esimerkiksi eräs haastateltavista totesi: ”Aina täytyy hankkia työtä ja ammatti. Ei tarvii mennä sinne sosiaali – niinku joku somalialainen. Joku somalialainenkin varmaan ahkera, mutta haluan tehdä töitä ja maksaa veroja täällä”.

Parempaa suomea puhuvat haastateltavat tuntuivat saavan parempaa kohtelua Suomessa. Samalla tavalla ne, jotka eivät puhuneet niin hyvää suomea, olivat halukkaampia muuttamaan tilaisuuden tullen takaisin Thaimaahan. Sen lisäksi, että suomi on kielenä vaikea, poikkeavat kirjaimetkin thaimaalaisista. Moni sanoo oppineensa suomea televisiota katsomalla. Tosin nykyään thaimaan karnavia saa katsottua Suomesta käsin, jolloin suomen kielen oppiminen voi kärsiä.

Kielellisten ongelmien lisäksi Suomeen integroitumista vaikeuttaa suomalaisten vaikea lähestyttävyyys. Suomalaiset eivät erään haastateltavan mukaan halua puhua englantia tai pelkäävät kielivaikeuksia. Erästä kaupassa työskentelevää haastateltavaani tullaan hänen sanojensa mukaan ”iskemään”. Johtuuko tämä sitten thaimaalaisuuden seksuaalisoidusta leimasta, kuten aiemmin mainitsin. Sen lisäksi, etteivät suomalaiset koskaan haastateltujen mukaan kutsu kylään, pelkäävät thaimalaiset heidän ennakkoluulojaan. Siksi moni toteaaakin, että heillä on joko enemmän tai pelkästään thaimalaisia tuttavuuksia kuin suomalaisia. (Kinnunen 2011; Kuosmanen 2011; Pellander 2007; Tilastokeskus)

Suomen thaimaalaisien yhteenkuuluvuus

Yhteisöksi on perinteisesti määritelty tilanne, jossa ryhmän liittyy yhteinen päämäärä tai sitten yhteen ajaututaan kuin itsestään. Thaimaalaisuus on

johonkin kuulumista, kuuluvuuden todentamista diskurssin ja tekojen kautta. Nykyisen globalisaation aikakautena yhteenkuuluvuus ei ole enää rajoitusta kiinni.

Haastattelemani thaimalaiset tuovat esiin yhteenkuuluvuuttaan puheessaan sen kautta, miten he perustelevat suomalaisen tai thaimalaiseen yhteisöön kuulumistaan. Se, mihin yhteisöön yksilö tuntee kuuluvansa voi vaihdella kontekstuaalisesti ilman sen suurempaa ristiriitaa. Maahanmuuttaja käyttäytyy siis eri tavoin kantaväestön ja toiseen maahanmuuttajaryhmään kuuluvan seurassa kuin ”omiensa”. Yksilö voi kuitenkin kokea yhteenkuuluvuutta ihan toiseen ryhmään, mihin hänen käyttäytymisensä viittaa. Moni haastattelemani thaimalainen sanoi tuntevansa itsensä suomalaiseksi, vaikka he eivät olleet omaksuneet suomalaisille ominaisia tapoja

Haastattelemani thaimalaiset pitivät Suomea hyvänä paikkana asua, mutteivät halunneet ottaa Suomen kansalaisuutta. Puhuminen Suomesta hyvänä maana on haastateltavien tapa vahvistaa ja todentaa heidän suomalaisuuttaan. Moni piti Thaimaan kansalaisuuden suomaa oikeutta omistaa maata. Heillä on myös Thaimaan kansalaisina mahdollisuus palata, jos elämä Suomessa ei suju. Moni mainitsikin haluavansa muuttaa takaisin ”sitten eläkeiässä, kun on säästetty tarpeeksi rahaa”.

Thaimaalaisuuden merkitys näkyy siinä, kuinka nopeasti thaimalainen etsii muita thaimalaisia uudelle paikkakunnalle muutettuaan. Sirkkilän (2005) aineistosta käy ilmi thaimaalaisuuden sekä positiiviset että negatiiviset vaikutukset: yhteisö tarjoaa tukeaan ja apuaan, mutta voi myös houkuttaa paholle teille.

Toisin kuin Thaimaassa, thaimalaisen Suomessa on määritettävä thaimaalaisuuttaan päivittäin. Mitä paremmin thaimalainen on integroitunut Suomeen, sitä suomalaisemmaksi hän tuntee itsensä. Tosin kun on kerran kokenut vierauden tunteen ja negatiivisen leimautumisen, kokemus Suomeen kuulumattomuudesta voi olla niin vahva, ettei leimatusta identiteetistä voi päästää irti, vaikka se osoittautuisikin vääräksi. Suomalaisuus korostuu Thaimaan vierailuiden aikana. Monet ovat saaneet muuttuneensa Suomessa asumisensa aikana kovemmiksi ja kestävimiksi. (Kuosmanen 2011; Pellander 2007; Sirkkilä 2005)

Hyvä ja huono thaimaalaisuus

Kun Thaimaan kuningaskunnasta alkoi muodostua kansallisvaltio 1900-luvulle tultaessa, haluttiin määrittää, mitä on thaimaalaisuus varsinkin muihin kansoihin verrattuna. Buddhalaisuus nostettiin yhdeksi thaimaalaisuuden peruspiirteeksi monarkian ohella. Thaimaalaiset lapset oppivat muiden esimerkistä koulussa tapoja ja käytänteitä, jotka kuuluvat thaimaalaisuuteen. Useimmiten haastateltavat mainitsivat thaimaalaisuuteen kuuluvan uskonnollisuuden (buddhalaisuus), kohteliaisuuden sekä vanhempien ja kuninkaan kunnioittamisen. Tärkeänä pidettiin myös harmoniaa ja kasvojen säilyttämistä, johon viitattiin myös suomalaisella sanalla rauha.

Buddhalaisessa yhteisössä yhdistyy thaimaalaisille tärkeät asiat, eli yhteisöllisyys ja ruoka. Suomalaiset harjoittavat uskontoaan yksin ja pitävät sitä henkilökohtaisena asianaan. Thaimaalaisilla on kotonaan ja työpaikalla Buddhan kuva esillä, ja he käyvät säännöllisesti uhraamassa ruokaa munkille. Uskonnon harjoittaminen on näin sosiaalisen vuorovaikutuksen kenttä. Kaarinassa sijaitseva temppleri on kohtaamispaikka, jossa vaihdetaan kuulumiset, tutustutaan uusiin ihmisiin ja vietetään juhlia.

Monet haastattelemani thaimaalaiset erottavat kertomuksissaan thaiyhteisön ja thaimaalaiset ystävät. Muiden thaimaalaisen sanotaan ”arvottavan” toista koulutuksen ja varallisuuden perusteella. Tätä pidettiin yleisesti huonona piirteinä muissa thaimaalaisissa. Usein mainittiin myös sellaisia ominaisuuksia, jollaisia ei hyvällä thaimaalaisella ollut. Huono thaimaalainen käyttäytyy epäkunnioittavasti, eikä hänellä ole Buddhaa sydämessään. Eräs haastateltavistani kiteytti: ”Sitten thaimaalaiset – tätä minä en pysty hyväksymään – se ihmisen arvo. Suomessa on ihmiset tasa-arvo. Jos sinä omista pankki, sinä voit mennä naimisiin kirvesmiehen kanssa. Mutta jos thaimaalainen esimerkiksi menee naimisiin joku pankkivirkailija jonkun rakennusmiehen kanssa, sit kaikki kattoo sillee alaspäin...”

Moni haastateltavistani sanoi suomalaisten ja thaimaalaisen olevan samanlaisia, ihonväriä lukuun ottamatta: molemmille halutaan opettaa pienestä pitäen vanhempien kunnioitusta ja työnteon tärkeyttä. Suomalaisten huonoina piirteinä pidettiin vakavuutta ja sulkeutuneisuutta.

Thaimaalaiseen kunnioitukseen ja vuorovaikutukseen kuuluu myös Bunkhun – suhde, joka on eräänlaista vaihtokauppaa palvelusten ja avun muodossa. Minulla ja avaininformantillani, hyvällä ystävälläni, on tällainen suhde. Hän auttoi minua tutkimuksessani, ja minä yritin auttaa häntä sekä hänen ystäviään muun muassa ymmärtämään suomalaista byrokratiaa. Suomalaisille tutumpana piirteenä vein haastateltavilleni kukkia tai jotain pientä naposteltavaa tullessani tapaamiseen.

Suomessa asuvat thaimaalaiset ovat kiinteässä yhteydessä Thaimaahan niin taloudellisesti kuin sosiaalisestikin. Vanhaan kotimaahan pidetään yhteyttä internetin välityksellä, vaikkei kaikista vastoin käymisestä halutakaan kertoa. Esimerkiksi mahdollista seksityötä ei ”kehdattaisi” harjoittaa kotiseudulla. Ulkomailla, jossa kontaktit valtaväestöön ovat vähäiset, on kynnys seksityöhön pienempi. Tärkeää on kuitenkin selviäminen ja rahalähetysten toimittaminen kotimaahan. Mitä pidempään Suomessa on asuttu, sitä enemmän Thaimaa toistuu puheissa vain lomakohteena. Sekä suomalaisuus että thaimaalaisuus tuntuvat muokkautuvat ympäristön ja yksilön tilanteen mukaan. (Kuosmanen 2011)

Toimenpiteitä thaimaalaisen kotouttamiseksi

Kotoutumislain kannalta thaimaalaisen integroituminen on haasteellista. Vanha kotoutumislaki oli laadittu koskemaan työnhakijoita ja toimeentulotuella eläviä, ei avioliiton kautta maahan tulevia. Syyskuussa 2011 tuli voimaan uusi kotoutumislaki, jonka mukaan kaikille maahanmuuttajille jaetaan perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Tulijoille tehdään alkukartoitus, jonka perusteella heille voidaan tehdä tarvittaessa kotoutumissuunnitelma.

Tilastokeskuksen mukaan eniten thaimaalaisia asuu Uudenmaan läänin alueella ja toiseksi eniten Varsinais-Suomessa. Pääkaupunkiseudulla toimii protukupisteen yhteydessä Saphaan-hanke, joka oli vuonna 2011 Helsingin kaupungin, Raha-automatiyhdistyksen sekä Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama. Hankkeen tarkoituksena on rakentaa siltaa thaimaalaisen maahanmuuttajien ja suomalaisen yhteiskunnan välille muun muassa opas-

tamalla sosiaali- ja terveystalouden käyttöä. Työmuotoihin kuuluvat etsivä työ hierontapaikoissa, thai-päivystys Kallion alueella sekä yksilöllinen tukityö ja palveluohjaus. Turussa maahanmuuttajille tarjotaan matalan kynnyksen neuvontapalvelua, jossa on myös thainkielinen tulkki.

Thainkielisten tulkkien saatavuus tulisi mielestäni ulottaa kaikkiin suurimpiin asutuskeskuksiin. Esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulun selvityksen mukaan Pirkanmaalla ei ollut ollenkaan thainkielistä tulkkiä vuonna 2011. Suurin osa thaimaalaisista kuulee palveluista viidakkorummun avulla, mutta kuinka tavoitetaan syrjäytyneet tai marginaalissa elävät? (Kinnunen 2011; Kuosmanen 2011; Lumio 2011)

Lopuksi

Thaimaalaiset ja thaimaalaisuus alkavat vähitellen olla osa katukuvaa jo suurten keskusten ulopuolellakin. Ehkä thaimaalaisia ravintoloita ja hieromalaitoksia on pian yhtä lailla joka kylässä kuin on nyt kebab-pitserioitakin? Maahanmuuton kautta suomalainen yhteiskunta joutuu määrittämään uudelleen suomalaisen yhteiskunnan itsestään selvyyskäsitteitä. Voiko ihminen elää marginaalissa ja samaan aikaan ryhmänsä keskiössä? Maahanmuuttajat saattavat olla ulkopuolisia vielä senkin jälkeen, kun ovat ulkoisesti kotoutuneita.

Nykypäivän syrjäytymisessä puhutaan sosiaalisesta syrjäytymisestä tarkoittaen yksilön ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutussuhdetta. Työtä pidetään tärkeimpänä syrjäytymistä ehkäisevänä keinona, mutta useimmiten työnsaannin esteenä on suomen kielen taidottomuus ja ennakkoluulot. Työmarkkinoiden ulkopuolelle jäämisen vaarana on ajautuminen seksityöhön, jolloin ainoa side suomalaiseen yhteiskuntaan ovat asiakkaat.

Sen lisäksi, että thaimaalaisen on sopeuduttava vieraaseen kulttuuriin ja ilmastoon, on hänen totuttava ulkopuolisten asettamiin ennakkoluuloihin ja kuvitelmiin. Olisikin selvitettävä, millaisia mielikuvia ja ennakkoluuloja thaimaalaisiin liittyvät ilmiöt herättävät kantaväestössä, ja vaikuttavatko reaktiot itse kotoutumiseen.

Suomessa asuva thaimaalainen tarkastelee suomalaista kulttuuria oman kulttuurinsa kautta. Thai-

maalaisuus ja suomalaisuus syntyvät tekojen ja diskurssin kautta. Hän on jo usein muodostanut kolmannen kulttuurin, jossa on piirteitä sekä suomalaisesta että thaimaalaisesta kulttuurista. Huomioni mukaan thaimaalainen on integroitunut Suomeen, sitä paremmin, mitä enemmän hän tuntee itsensä suomalaiseksi ja haluaa jäädä Suomeen.

Lähteet

- Hietala, Leena 1994: Riisivainioilta perunamaahan, Indokiinalaisen ruokakulttuurin sopeutuminen Suomeen ja ruuan merkitys etniselle identiteetille. Teoksessa: Pekka Leimu (toim.): Arki ja Ympäristö. Turun Yliopisto, Scripta ethnologia Aboensia 41.
- Kinnunen, Mari 2011: "Kerro minulle vaihtoehdot mutta anna minun päättää itse" Palveluohjauksen ja epävirallisen tuen merkitys hieronta-paikoissa työskenteleville thaimaalaisille naisille. Sosionomin opinnäytetyö. Metropolia. Helsinki.
- Kuosmanen, Mari 2011: Kaikki rakastavat kuningasta – Thaimaalaisten kokemus thaimaalaisuudesta ja Suomeen sopeutumisesta. Kansatieteen Pro gradu -tutkielma. TYKL/KK/2722
- Lintula, Hanna 2010: Thaimaalaiset marjanpoimijat. Julkaistu: 04.08.2010. http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/thaimaalaiset_marjanpoimijat_48361.html#media=48371. Katsottu 22.5.2012.
- Lumio, Milla 2011: Hymyn takana – Thaimaalaiset maahanmuuttajat, viranomaiset ja kotoutuminen. Poliisi ammattikorkeakoulu. Tampere.
- Pellander, Saara 2007: Aasialainen sukutausta, suomalainen elämä: Naisten kokemuksia ja tulkintoja toiseudesta. Web reports No. 23 Siirtolaisuusinstituutti. <http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports23.pdf>
- Poliisi: Tavoitteena on tunnistaa kaikki tsunamin uhrin. Julkaistu: 1.2.2006. <http://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pfbdarch/A7494A79F258CB3CC2257108003DDE55?opendocument>. Katsottu: 17.8.2012.
- Rantanen, Pekka & Valkonen, Jarno 2011: Ulkomalaiset marjanpoimijat Suomessa. Lapin yliopiston Lappea-instituutin tutkimushankkeen loppuraportti.
- Sirkkilä, Hannu 2005: Elättyjyyttä vai erotiikkaa. Miten suomalaiset miehet legitimoivat parisuh-

teensa thaimaalaisen naisen kanssa? Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilas-

tokeskus [viitattu: 21.3.2012]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>

Turun kirjamesut 5.–7.10.2012

Siirtolaisuusinstituutti osallistui jälleen aktiivisesti Turun kirjamesuille. Asiakkaita oli runsaasti ja kirjamyynti kävi. Ihmiset olivat myös kiinnostuneita omista sukulaisistaan eri puolilla maailmaa – ja siihen vaivaanhan löytyy apua instituutin siirtolaisrekisteristä.

"Irman tarina" – kanadansuomalaisen Irma Kuprin matka Kanadasta Neuvostoliittoon ja Venäjältä Suomeen. Uutuusteoksen on toimittanut Rauni Virtanen.

Siirtolaisuusinstituutin johtaja Ismo Söderling (kesk.) haastatteli 93-vuotiasta ja edelleen hyvässä muistelukunnossa olevaa Irma Kupria (vas.). Mukana lavalla oli myös kirjan toimittanut Rauni Virtanen (oik.) Kuvat: Satu Löppönen.

